

XU THẾ ĐỔI MỚI QUÁ TRÌNH ĐÀO TẠO NHẪM NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIÁO DỤC ĐẠI HỌC TRÊN THẾ GIỚI VÀ Ở VIỆT NAM

Lê Văn Hà¹, Phạm Thị Thúy Vân²

TÓM TẮT

Dạy học nói riêng, giáo dục và đào tạo nói chung là yếu tố có ý nghĩa chủ đạo, là con đường quan trọng nhất, chủ yếu để hình thành, phát triển tâm lý, nhân cách. Việc đổi mới quá trình dạy học, trong đó có đổi mới phương pháp dạy học là một yêu cầu tất yếu. Hiện nay, việc đổi mới quá trình dạy học nhằm nâng cao chất lượng giáo dục của các nước trên thế giới chủ yếu và mạnh mẽ nhất là xu thế ứng dụng công nghệ thông tin, chuyển đổi số vào giáo dục và đào tạo, vào đổi mới quá trình dạy học nhằm nâng cao chất lượng giáo dục. Ở Việt Nam cũng không nằm ngoài xu hướng này, tuy nhiên còn chậm, chưa đồng bộ, chưa có tính hệ thống, tính chuyên nghiệp. Nâng cao chất lượng giáo dục đại học cần phải được quan tâm nghiên cứu, triển khai, ứng dụng một cách bài bản, khoa học và có tầm nhìn hơn nữa.

Từ khóa: *Nâng cao chất lượng giáo dục, tâm lý, nhân cách.*

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Đại dịch COVID-19 ảnh hưởng nặng nề tới các mặt đời sống kinh tế - xã hội, đặc biệt là ngành Giáo dục và Đào tạo. Kế hoạch năm học bị gián đoạn, chương trình và nội dung giáo dục phải điều chỉnh; gần 20 triệu trẻ em, học sinh, sinh viên và hơn 1 triệu giáo viên phải tạm dừng đến trường, chuyển sang dạy học trực tuyến, dạy học qua truyền hình trong nhiều tháng liên tiếp; hơn 70.000 sinh viên không thể ra trường đúng tiến độ. Cuộc khủng hoảng Covid - 19 đã cho thấy khoảng cách công nghệ số và bất bình đẳng kinh tế là những thực tế ảnh hưởng trực tiếp đến năng lực đối phó của học sinh, sinh viên các nước trên thế giới nói chung và Việt Nam nói riêng. Từ thực tế đó cho thấy rằng, điều cần thiết là phải xem xét, ở cấp quốc gia và cấp tổ chức, những biện pháp tập trung vào việc đạt được sự công bằng trong giáo dục đại học cho sinh viên, một trong các giải pháp đặt ra là sự đẩy mạnh việc ứng dụng công nghệ thông tin trong quá trình giảng dạy và học tập ở các cấp bậc học, trong đó chú trọng giáo dục Đại học.

Ngày nay, khoa học công nghệ nói chung, đặc biệt là Công nghệ thông tin nói riêng đã và đang phát triển mạnh mẽ và hết sức nhanh chóng. Chính sự phát triển này tác động mạnh mẽ đến hầu hết các mặt của đời sống xã hội, đến toàn cầu. Sự phát triển của Công nghệ thông tin đã làm thay đổi nội dung, phương pháp cũng như phương thức đào tạo, thay

¹ Phòng Thanh tra Pháp chế, Trường Đại học Hồng Đức; Email: levanha@hdu.edu.vn

² Phòng Tổ chức - Hành chính - Quản trị, Trường Đại học Hồng Đức

đổi cách dạy và cách học theo hướng ngày càng tích cực và hiệu quả hơn. Với những chức năng quan trọng như: sáng tạo trong nghiên cứu khoa học, công trình thiết kế, giáo dục và đào tạo; chuyển tải thông tin trên mạng Internet; phát thanh, truyền hình, các phương tiện thông tin đại chúng khác; xử lý thông tin, bao gồm: biên tập, trình bày, phát triển phần mềm, xử lý dữ liệu, phân tích hỗ trợ ra quyết định; lưu trữ thông tin: thư viện điện tử, cơ sở dữ liệu... Công nghệ thông tin ngày càng khẳng định vai trò to lớn của mình trong việc đa dạng hoá các mô hình giáo dục, giúp người học có thể học mọi lúc, mọi nơi, xoá bỏ các rào cản và khó khăn về vị trí địa lý, dân tộc, ngôn ngữ...

Trong lĩnh vực giáo dục, công nghệ thông tin đã và đang làm thay đổi phương thức giảng dạy bằng cách *thay thế quan hệ thụ động bằng quan hệ chủ động* của học sinh với giáo viên. Việc học tập của con người trong xã hội thông tin sẽ trở thành thường xuyên và suốt đời thông qua mạng máy tính. Bất cứ cá nhân nào cũng có thể tham dự những chương trình học tập trên mạng, không phân biệt vị trí địa lý, tuổi tác, những hạn chế thể chất hoặc thời gian biểu của cá nhân. Mọi người đều có thể tiếp cận các nguồn tài liệu khác nhau, dễ dàng tìm thấy những gì mình muốn, cập nhật các kỹ năng và lựa chọn cho mình một phương pháp học tập có hiệu quả nhất. Các chương trình giáo dục có thể sửa đổi cho phù hợp với từng cá nhân...

Cùng với sự phát triển của khoa học và công nghệ thông tin thì khối lượng thông tin và tri thức khoa học sẽ tăng lên nhanh chóng, tính theo cấp số nhân. Sự gắn kết giữa khoa học và công nghệ ngày càng phát triển mạnh mẽ, mối quan hệ giữa nghiên cứu, phát triển công nghệ, sản xuất, kinh doanh và giáo dục - đào tạo cũng ngày càng gắn chặt lẫn nhau hơn.

Toàn cầu hoá và phát triển nền kinh tế tri thức cũng đang là một xu hướng của thời đại, đây cũng là một điều kiện quan trọng cho hội nhập giáo dục quốc tế.

Chất lượng đào tạo là yếu tố sống còn của bất kỳ cơ sở đào tạo nào. Nó không chỉ là điều kiện cho sự tồn tại mà còn là cơ sở cho việc xác định uy tín, “thương hiệu” của một cơ sở đào tạo, là niềm tin của người sử dụng “sản phẩm” được đào tạo và là động lực của người học. Chính vì lẽ đó, việc quan tâm đến chất lượng đào tạo, đặc biệt ở bậc Đại học đã trở thành một nhu cầu vừa bức thiết trước mắt, vừa là định hướng cho tương lai. Từ cách đặt vấn đề đó, đã có rất nhiều công trình nghiên cứu của các nhà giáo, và với tất cả những ai quan tâm đến một sự nghiệp có tầm quan trọng đặc biệt này. Trong bài này, tác giả đề cập xu thế đổi mới quá trình dạy học nhằm nâng cao chất lượng đào tạo ở một số nước trên thế giới và ở Việt Nam.

Việc nắm bắt xu thế đổi mới quá trình dạy học của các nước trên thế giới giúp chúng ta có cái nhìn tổng quan và có những định hướng đặt ra đối với việc nâng cao chất lượng dạy học của nền giáo dục nước nhà. Việc dự báo đúng đắn, có cơ sở lý luận khoa học và cơ sở thực tiễn cao sẽ góp phần không nhỏ cho việc học tập kinh nghiệm các nước phát triển trên thế giới một cách linh hoạt, sáng tạo và định hướng trong công tác đổi mới quá trình dạy học nước nhà một cách thiết thực và hiệu quả.

2. XU THẾ ĐỔI MỚI QUÁ TRÌNH ĐÀO TẠO NHẪM NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG ĐÀO TẠO Ở MỘT SỐ NƯỚC TRÊN THẾ GIỚI

Trong thời đại toàn thế giới phát triển theo xu hướng 4.0, việc ứng dụng công nghệ thông tin vào quá trình dạy học ngày càng được đẩy mạnh và nâng cao về chất lượng. Trong số đó phải kể đến các nước có nền giáo dục tiên tiến như Hoa Kỳ, Nhật Bản, Trung Quốc, Singapore... là các nước đã có những thành tựu nhất định trong việc ứng dụng công nghệ thông tin như một công cụ với đầy đủ sức mạnh để nâng tầm và chất lượng của nền giáo dục.

2.1. Hoa Kỳ

Hoa Kỳ - đất nước được coi là phát triển nhất trên thế giới về mọi mặt: kinh tế, giáo dục, công nghệ khoa học... Trong quá trình xây dựng và phát triển của mình, Mỹ đặc biệt quan tâm đến việc đầu tư cho giáo dục. Do đặc thù đa dạng và linh hoạt của mình, do có những chiến lược đúng đắn cho giáo dục và đào tạo, đội ngũ các nhà trí thức được đào tạo cơ bản cùng với sự phát triển vượt bậc đi trước của khoa học công nghệ, hệ thống giáo dục của Mỹ có những bước tiến dài và đạt được nhiều thành tựu rất cao, quy mô lớn với gần 7.000 trường sau trung học, tổng cộng hơn 17 triệu sinh viên. “Trong suốt chiều dài lịch sử của nước Mỹ, giáo dục luôn là niềm hy vọng lớn lao để cải biến từng cá nhân và xã hội”. Phần lớn các nhà sử học đều nhất trí rằng rất nhiều tiến bộ về kinh tế, chính trị, khoa học và văn hóa của Mỹ đạt được trong lịch sử khá ngắn ngủi của mình là nhờ vào sự phát triển của giáo dục. Để đạt được những thành tựu như vậy, Hoa Kỳ đã có những định hướng phát triển giáo dục rất rõ nét. Một trong số đó đáng kể đến là tăng cường đưa công nghệ thông tin đến với trường học. Đa dạng các hình thức giảng dạy thông qua việc áp dụng công nghệ 4.0.

Dưới đây là một số định hướng trong việc phát triển giáo dục tại Mỹ:

Nâng cao kết quả học tập của học sinh, sinh viên đáp ứng nhu cầu của xã hội.

Tăng cường sự tham gia của cha mẹ học sinh và cộng đồng vào giáo dục

Bảo đảm cho nhà trường được an toàn, không được sử dụng chất kích thích và tuân thủ quy định, kỷ luật của nhà trường.

Tăng cường đào tạo, bồi dưỡng giáo viên và phát triển chuyên môn nghiệp vụ.

Hỗ trợ những nỗ lực dài hạn và hệ thống cho giáo dục.

Hiện đại hoá cơ sở vật chất, đưa công nghệ đến với nhà trường.

Cộng đồng, các tiểu bang và địa phương cần đáp ứng yêu cầu của giáo dục.

Có thể nói, định hướng phát triển chất lượng giáo dục cùng với việc ứng dụng Công nghệ thông tin trong quá trình dạy học là một mục tiêu chính nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy mà Mỹ luôn chú trọng trong quá trình phát triển nền giáo dục của mình.

2.2. Nhật Bản

Nói đến giáo dục tiên tiến trên thế giới không thể không nhắc đến nền giáo dục Nhật Bản. Đây là một đất nước khan hiếm tài nguyên thiên nhiên và thường xuyên phải đối mặt với thảm họa thiên tai. Chính vì vậy người Nhật luôn quan niệm con người là nguồn lao động của đất nước, muốn đất nước phát triển không có lựa chọn nào khác ngoài việc đào tạo một lực lượng lao động hùng hậu và chất lượng. Để đạt được thành công về khía cạnh con người, Nhật Bản đã đầu tư mạnh mẽ vào giáo dục. Vậy điều gì làm nên những điểm

đặc biệt trong giáo dục Nhật Bản? Giáo dục Nhật Bản rất chú trọng đến chia sẻ trách nhiệm của: Nhà trường; Gia đình và Cộng đồng xã hội, mỗi lực lượng đều có trách nhiệm riêng của mình. Trong đó giá trị cốt lõi của giáo dục là đạo đức, đề cao tính tự lập và kỷ luật của con người. Ngoài ra, Nhật chú trọng việc áp dụng Công nghệ thông tin trong quá trình dạy học, nhằm tối ưu về phương pháp và khả năng tiếp cận của học viên. Từ năm 1994, Bộ giáo dục Nhật Bản đã tiến hành thực hiện trang bị máy vi tính trong trường học theo tiêu chuẩn.

Đặc biệt đáng chú ý là quan điểm của Nhật Bản cho rằng: việc đào tạo một thế hệ trẻ mạnh về kiến thức máy vi tính và óc thẩm mỹ là cơ sở cho sự phát triển của Nhật Bản trong thế kỷ XXI. Nhật Bản đã và đang áp dụng ba nguyên tắc cơ bản là: Chuyển giáo dục thành một hệ thống học tập thường xuyên; nhấn mạnh đặc điểm cá nhân; đáp ứng sự quốc tế hoá ngày càng tăng và tiến tới một xã hội thông tin. Với hướng này, Nhật Bản hy vọng một lần nữa sẽ tạo nên những điều thần kỳ mới trong quá trình phát triển tương lai.

2.3. Trung Quốc

Trước thực trạng thế giới đang thực hiện quốc tế hóa giáo dục nhằm tạo nên một thế giới phẳng không khoảng cách giữa con người với con người, cộng với nhu cầu phát triển giáo dục trong nước, Trung Quốc tiến hành hiện đại hóa giáo dục, mục tiêu đến năm 2035 sẽ đưa giáo dục trong nước phát triển ngang tầm thế giới, người học cơ bản sẽ được tiếp cận với công nghệ tiên tiến, hiện đại nhất, được tiếp cận với nội dung, phương pháp giáo dục mới đáp ứng nhu cầu phát triển của đất nước (Văn phòng Trung ương Đảng Cộng sản Trung Quốc và Văn phòng Quốc vụ viện, 2019).

Để thực hiện kế hoạch thành công, Trung Quốc đã vạch ra một kế hoạch mang tầm nhìn dài hạn, có hệ thống và có lợi cho đất nước. Một trong 7 nguyên tắc mà Trung Quốc hướng đến đây chính là “Tuân thủ cải cách và đổi mới. Hiện đại hóa không thể tách rời khỏi sự phát triển.” Để giáo dục có thể phát triển tốt hơn thì không thể không loại bỏ những cái cũ, cái không phù hợp để tiếp nhận những cái mới, cái phù hợp với xu thế và thời đại. Cụ thể trong kế hoạch đổi mới giáo dục, Trung Quốc tiến hành đầu tư đưa công nghệ thông tin hiện đại vào dạy học, giáo viên cũng cần phải học để có thể sử dụng tốt nhất công nghệ, đáp ứng tốt nhất mục tiêu dạy học và mục tiêu giáo dục.

Một trong những mục tiêu chính của nền giáo dục Trung Quốc đó chính là “Phát triển nền giáo dục chất lượng đẳng cấp quốc tế mang đặc trưng của Trung Quốc”. Trong nhiều năm trở lại đây, Trung Quốc không ngừng thực hiện các chính sách giáo dục nhằm thu hút nhân tài trong và ngoài nước. Trong quá trình quốc tế hóa giáo dục của chính phủ nước này, có hai nhánh chiến lược quan trọng là “đi ra ngoài” và “thu hút vào”. Chiến lược này được chính phủ Trung Quốc thực hiện từ những năm 1978 và cho đến nay vẫn không ngừng phát triển mạnh mẽ. Để thực hiện được mục tiêu phát triển giáo dục mang đẳng cấp quốc tế thì Trung Quốc đã không ngừng cử sinh viên trong nước đến những nước có nền khoa học kỹ thuật phát triển, chọn những trường học tốt nhất, những giáo sư giỏi nhất để theo học. Sau khi tốt nghiệp, Trung Quốc thực hiện những chính sách thu hút nhân tài về nước làm việc thông qua những cơ chế đãi ngộ vô cùng hấp dẫn. Ngoài ra, chính phủ nước này cũng thực hiện những chính sách thu hút nhân tài nước ngoài vào trong nước làm việc, đồng thời “tiếp thu học hỏi mọi thành quả ưu việt của văn minh nhân loại”. Chính những

điều này đã khiến cho Trung Quốc có nền khoa học kỹ thuật phát triển vượt bậc và có thể nói là bỏ xa so với các nước có nền kinh tế tương đương cùng thời kì.

Hiện nay, giáo dục Trung Quốc đang thực hiện phương châm cơ bản là: *Hiện đại hoá; hướng ra thế giới; hướng tới tương lai; nâng cao tố chất con người và phục vụ phát triển kinh tế xã hội*. Trong đó Trung Quốc đề ra một trong những hướng chiến lược quan trọng cho phát triển giáo dục mà chúng ta rất đáng quan tâm, đó là: *Sử dụng rộng rãi các phương tiện nghe, nhìn và kỹ thuật máy tính, ứng dụng các loại phương tiện truyền thông mới*.

2.4. Singapore

Singapore từ rất nhiều năm nay đã trở thành biểu tượng thành công của châu Á. Đất nước đã chuyển mình từ một nước kém phát triển sang một nền kinh tế công nghiệp hiện đại. Chia khóa của sự thành công này là do sự chú trọng phát triển nền giáo dục, giáo dục đóng một vai trò trung tâm trong nền kinh tế đang phát triển của quốc gia. Ngày nay, hệ thống trường học của Singapore được coi là tốt nhất trên toàn thế giới. Điều này không chỉ giới hạn ở các trường trung học mà còn ở các cấp đại học, với Đại học Quốc gia Singapore là trường có thứ hạng cao nhất ở châu Á và vượt trội so với các học viện nổi tiếng trên toàn thế giới.

Đầu tư vào công nghệ giáo dục là một phần quan trọng trong kế hoạch phát triển quốc gia của Singapore trong hai thập kỷ gần đây. Ngay từ cuối thập niên 1990 Bộ giáo dục Singapore đã công bố kế hoạch tổng thể về áp dụng công nghệ trong giáo dục, gồm ba giai đoạn.

Giai đoạn đầu tiên nhằm mục tiêu xây dựng hệ thống hạ tầng công nghệ và đưa máy tính vào trường học. Ở giai đoạn thứ hai và ba những năm 2000, Bộ giáo dục Singapore tập trung đào tạo giáo viên cách sử dụng công nghệ và lựa chọn một số trường để thí điểm dự án FutureSchools, áp dụng công nghệ trong dạy và học. Vài năm qua, Bộ giáo dục Singapore đã thăm dò khả năng sử dụng sách giáo khoa điện tử, cho rằng nó tạo ra “khả năng học tập hữu ích hơn sách in,” do học sinh ngày nay có nhiều hiểu biết về công nghệ cũng như dễ dàng tiếp cận thông tin trực tuyến. Hiện loại sách giáo khoa điện tử được thí điểm ở Singapore là amBook. Đây là một ứng dụng có tính tương tác, hợp nhất văn bản (bao gồm câu hỏi tương tác), video, hình họa và các đường link kết nối Internet trên cùng một trang, cung cấp cho học sinh nội dung đầy đủ và sinh động về chủ đề cần học. Bộ giáo dục Singapore cũng phát triển nhiều dự án khác để đưa công nghệ vào trường học. Chẳng hạn như không gian ảo do nhà nghiên cứu Kenneth Lim thuộc Viện Giáo dục Singapore (NIE) thiết kế. Theo đó, môi trường học tập ảo này có thể áp dụng cho bất kì bài giảng nào mà giáo viên muốn.

Vài nét khái quát về nền giáo dục hiện đại của một số nước trên thế giới đã cho chúng ta thấy được một cái nhìn tổng quan về chiến lược ứng dụng Công nghệ thông tin vào quá trình dạy học các cấp nhằm nâng cao hiệu quả giảng dạy, trong đó cấp bậc giảng dạy đại học được xem như là chìa khóa để giúp đào tạo kiến thức nghề nghiệp chuyên sâu, việc vận dụng Công nghệ thông tin vào quá trình giảng dạy là điều kiện quan trọng thúc đẩy tính linh hoạt và sáng tạo cũng như chất lượng giáo dục.

3. ĐỔI MỚI QUÁ TRÌNH ĐÀO TẠO NHẪM NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIÁO DỤC ĐẠI HỌC VIỆT NAM

Trong quá trình hội nhập quốc tế, giáo dục Việt Nam được tiếp cận với những xu thế phát triển hiện đại, những kinh nghiệm tốt của giáo dục thế giới, đẩy mạnh hợp tác trong quá trình phát triển giáo dục. Đồng thời có điều kiện thu hút các nguồn lực phát triển giáo dục từ nước ngoài, đặc biệt là đầu tư lớn hơn về cơ sở vật chất, thiết bị dạy học, hiện đại hoá điều kiện học tập và lực lượng chuyên gia giáo dục

Những năm qua, Đảng, Nhà nước ta luôn quan tâm đến sự nghiệp phát triển giáo dục và đào tạo, vì đây là quốc sách hàng đầu. Đảng ta luôn nhấn mạnh, muốn nâng cao chất lượng nguồn nhân lực cho đất nước, cần chủ động, tích cực hội nhập quốc tế để phát triển giáo dục và đào tạo, tiếp thu có chọn lọc những kinh nghiệm của thế giới; đồng thời, giáo dục và đào tạo phải đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế để phát triển đất nước.

Thực hiện chủ trương của Đảng và Nhà nước, nắm bắt xu thế toàn cầu về việc đổi mới giáo dục, trong thời gian vừa qua, Việt Nam cũng đang tích cực đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin vào các lĩnh vực của đời sống xã hội, đặc biệt là vào lĩnh vực giáo dục và đào tạo. Vận dụng công nghệ thông tin vào việc *đổi mới quá trình dạy học nhằm nâng cao chất lượng giáo dục. Đường lối, chủ trương của Đảng được cụ thể bằng việc ban hành các* chỉ thị, nghị quyết, chiến lược, đề án phù hợp với tình hình đất nước trong từng giai đoạn hiện nay.

Thực tiễn hiện nay cho thấy, quá trình triển khai, ứng dụng công nghệ thông tin trong hoạt động dạy học cũng còn gặp khá nhiều khó khăn: như cơ sở vật chất, hạ tầng công nghệ thông tin vẫn chưa đáp ứng được yêu cầu của thực tiễn đổi mới giáo dục; Hệ thống trường học trực tuyến, kho học liệu số dùng chung vẫn chưa phát huy hiệu quả, các giải pháp giáo dục thông minh nhằm ứng dụng những công nghệ tiên tiến chưa được triển khai ở những nơi, những địa phương có điều kiện, đặc biệt là vùng sâu, vùng xa, biên giới, hải đảo; trình độ, năng lực ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông của một số giáo viên chưa đáp ứng được với mô hình bồi dưỡng thường xuyên qua mạng internet, việc tiếp cận với các phương tiện dạy học hiện đại đang gặp nhiều khó khăn; hệ thống các cơ sở dữ liệu dùng chung chưa đồng bộ, xuyên suốt.

Do đó, giáo dục Việt Nam cần phải có những bước đột phá, đầu tư, xây dựng các mô hình ứng dụng công nghệ thông tin vào trong giáo dục “*trường học điện tử*” và bài học kinh nghiệm từ các nước tiên tiến trên thế giới là một cách làm cần nghiên cứu.

Trên cơ sở xu thế đổi mới quá trình dạy học ở một số nước trên thế giới và thực trạng ứng dụng CNTT trong quá trình dạy học Việt Nam, chúng tôi đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả của quá trình đào tạo.

Áp dụng công nghệ thông tin vào quá trình đào tạo trên mọi phương diện

Tầm quan trọng, sự hiệu quả và ảnh hưởng của việc ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy học đã được khẳng định bằng thực tiễn ở nước ta và trở thành xu thế tất yếu của giáo dục. Khi nói đến ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy học có nghĩa là: Tăng

cường đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị công nghệ thông tin đáp ứng nhu cầu sử dụng của cán bộ, giáo viên và học sinh; sử dụng các thiết bị công nghệ thông tin, các phần mềm làm công cụ hỗ trợ việc dạy và học các môn học trong nhà trường, khai thác tốt các phần mềm thiết kế bài dạy như phần mềm powerpoint, word, violet...; tăng cường sử dụng mạng internet để khai thác thông tin, tham khảo và xây dựng giáo án điện tử có chất lượng.

Đa dạng hoá chương trình và hình thức đào tạo

Việc đa dạng hóa các chương trình đào tạo đáp ứng nhu cầu nguồn lực cách mạng công nghệ 4.0 có giá trị quan trọng trong việc thúc đẩy hội nhập giáo dục Quốc tế. Chương trình đào tạo không chỉ áp dụng đối với việc đào tạo nghề trong nước mà cần linh hoạt liên kết với các cơ sở giáo dục ngoài nước, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo cho các chương trình trong nước, đồng thời giúp nâng cao năng lực chuyên môn và ngoại ngữ cho đội ngũ giảng viên.

Ngoài ra, việc đa dạng hình thức đào tạo giúp học viên lựa chọn hình thức phù hợp với khả năng tài chính, điều kiện địa lý, cũng như nhu cầu của doanh nghiệp tuyển dụng. Đa dạng hình thức đào tạo thông qua việc tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy học, hoàn thiện hệ thống phần mềm và trang thiết bị công nghệ hỗ trợ giảng dạy trực tuyến, hệ thống học liệu điện tử cho hình thức giảng dạy trực tuyến để giảm bớt thời lượng lên lớp, tăng cường tính chủ động cũng như các kỹ năng sử dụng công nghệ thông tin cho sinh viên.

Cải tiến, đổi mới phương pháp dạy học ở đại học

Bản chất của quá trình dạy học ở đại học là quá trình nhận thức có tính chất nghiên cứu của sinh viên dưới vai trò tổ chức, hướng dẫn, điều khiển của người giảng viên nhằm thực hiện tối ưu mục đích và nhiệm vụ dạy học ở đại học. Mục tiêu giáo dục của chúng ta là tiếp tục thực hiện mục tiêu phát triển và nâng cao chất lượng giáo dục đào tạo nói chung, mục tiêu đào tạo đại học nói riêng nhằm đào tạo nguồn nhân lực có chất lượng cao cho đất nước, một đội ngũ lao động có tri thức và tay nghề vững vàng, có năng lực thực hành, tự chủ, thông minh, năng động sáng tạo. Đặc biệt, có phẩm chất đạo đức, có lý tưởng nghề nghiệp, có tài, có tâm, có tầm để bước vào cuộc đời, lập thân, lập nghiệp, tạo dựng tương lai.

Vì lẽ đó, dạy học ở đại học trước hết phải cải tiến, đổi mới cách dạy, cách học, đặc biệt là kỹ năng tự học, tự nghiên cứu của sinh viên. Cụ thể là cần phải phát triển ở mức cao năng lực tư duy, lập luận lôgic, năng lực trừu tượng hóa, phát triển tư duy tổng hợp, tư duy phê phán. Chú trọng hình thành, phát triển lý tưởng, phẩm chất đạo đức, hoài bão, phát triển năng lực hoạt động trí tuệ, óc sáng tạo, hình thành kỹ năng sống phù hợp. Bản chất của phương pháp dạy học tích cực ở đại học phải phát huy cao độ tính tự giác, tích cực, độc lập và sáng tạo của sinh viên, dạy học phải khơi dậy được tiềm năng, đặt niềm tin ở người học. Đó chính là phương pháp dạy học khám phá, dạy học hướng vào hoạt động của người học, “lấy người học làm trung tâm”.

4. KẾT LUẬN

Giáo dục và đào tạo nói chung là yếu tố có ý nghĩa chủ đạo, là con đường quan trọng

nhất để hình thành, phát triển tâm lý, nhân cách. Đổi mới quá trình đào tạo nhằm nâng cao chất lượng giáo dục đại học của các nước trên thế giới chủ yếu và mạnh mẽ nhất là xu thế ứng dụng công nghệ thông tin, chuyển đổi số vào giáo dục và đào tạo, vào đổi mới quá trình dạy học nhằm nâng cao chất lượng giáo dục.

Trong đó, với xu thế toàn cầu hoá, với những đặc điểm của sự phát triển nền kinh tế tri thức, trong môi trường của xã hội công nghệ thông tin và theo đà phát triển của mạng Internet toàn cầu và sự phát triển của khoa học, kỹ thuật thì việc giảng dạy và học tập qua mạng sẽ trở thành hướng phát triển chính và rộng khắp.

Theo đó, các vấn đề chính của giáo dục sẽ được tin học hoá, công nghệ mạng hoá, mà theo dự báo xu hướng là sẽ tập chung vào các nội dung cơ bản sau:

1. Áp dụng công nghệ thông tin vào quá trình dạy học trên mọi phương diện. (*Mục tiêu, nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức...*)
2. Chú trọng giáo dục nhân văn và phát triển toàn diện năng lực của con người.
3. Cải cách thi cử và đánh giá trong dạy học, giáo dục.
4. Công tác quản lý giáo dục, đầu tư cơ sở vật chất và trang thiết bị, tài chính cho giáo dục.
5. Công tác đào tạo, bồi dưỡng giáo viên và phương pháp học tập, nghiên cứu, sáng tạo của học sinh.

Thay lời kết, xin trích lời phát biểu của cựu Tổng thống Mỹ B.Clinton khi tuyên bố kế hoạch mạng hoá tất cả các trường học ở Hoa Kỳ hồi cuối thế kỷ XX đã nói: *“Nền giáo dục hàng đầu thế giới được mở đầu bằng máy tính. Trong một thế giới cách mạng giáo dục và thông tin, giáo dục phải dựa vào máy tính.”*

Chúng ta suy nghĩ gì về điều này, về đánh giá và cũng là dự báo đã, đang trở thành hiện thực của xu thế ứng dụng và vận dụng công nghệ thông tin vào giáo dục mà B.Clinton đã phát biểu ở trên.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2002), *Chiến lược phát triển giáo dục trong thế kỷ 21 - Kinh nghiệm của các Quốc gia*, Nxb. Chính trị Quốc Gia Hà Nội, Hà Nội.
- [2] Bùi Thanh Xuân (2014), *Kinh nghiệm xây dựng xã hội học tập của Singapore và Hàn Quốc, Xã hội học tập: kinh nghiệm Việt Nam và một số quốc gia trên thế giới*, Hà Nội.
- [3] Nguyễn Văn Phúc (2011), *Biện pháp xây dựng kế hoạch học tập trực tuyến tại các trường Đại học ở Việt Nam*, Tài liệu hội thảo: Tăng cường năng lực thông tin phục vụ nghiên cứu khoa học giáo dục trong thời đại số, Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.
- [4] Thủ tướng Chính phủ (2017), *Số 117/QĐ-TTg, Quyết định Phê duyệt Đề án “Tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý và hỗ trợ các hoạt động dạy - học, nghiên cứu khoa học góp phần nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo giai đoạn 2016 - 2020, định hướng đến năm 2025”*.

- [5] T.Makiguchi (1998), *Giáo dục vì cuộc sống sáng tạo*, Nxb. Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh, TP. Hồ Chí Minh.
- [6] James L. Bess (2003), *Nền tảng giáo dục đại học Mỹ*, Nxb. Simon & Schuster Custom (Sách dịch).
- [7] Nhật Hồng (2022), *Gần 20 triệu học sinh sinh viên không đến trường và những điều đáng tiếc của Bộ trưởng*, <https://dantri.com.vn/giao-duc-huong-nghiep/gan-20-trieu-hssv-khong-den-truong-va-nhung-dieu-dang-tiec-cua-bo-truong-2022-0116071120783.htm>

INNOVATIVE TREND IN THE TEACHING PROCESS TO IMPROVE THE QUALITY OF UNIVERSITY EDUCATION IN THE WORLD AND IN VIETNAM

Le Van Ha, Pham Thi Thuy Van

ABSTRACT

Teaching in particular, and education and training in general, are usually dominant factors and the most important way to form and develop one's psychology and personality. The innovation in the teaching process, including innovation in teaching methods, is essential. At present, the innovation in the teaching process aims to improve the quality of education in various countries around the world. The main and most powerful trend is to apply information technology and digital transformation to education and training, and innovate the teaching process to improve the quality of education. Vietnam is not outside this trend, but its speed is slow, asynchronous, unsystematic, and unprofessional. Improving the quality of higher education requires an orderly, scientific, and visionary approach to research, implementation, and application.

Keywords: *Higher education, psychology, personality.*

* Ngày nộp bài: 8/2/2023; Ngày gửi phản biện: 8/2/2023; Ngày duyệt đăng: 28/2/2023